

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньо-професійною програмою **Фінанси, фінансовий менеджмент**
та страхування
(назва програми)

на тему: **«Фінансова стійкість страхової компанії»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка 41 **ФФБС**

Щур Вікторія Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

Ст.викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Бондаренко Павло Валерійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	6
1.1 Поняття фінансової стійкості страхової компанії.....	6
1.2 Теоретичний підхід до оцінки фінансової стійкості страхової компанії...12	
1.3 Аудиторський підхід до оцінки забезпечення фінансовою стійкістю страхової компанії.....	18
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «СК «АРХ».....	29
2.1 Методичний підхід до оцінки фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ».....	29
2.2 Оцінка ліквідності та платоспроможності ПАТ «СК «АРХ».....	42
2.3 Аудиторська оцінка фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ».....	49
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «СК «АРХ».....	56
3.1. Зарубіжний досвід підходів підвищення фінансової стійкості страхових компаній.....	56
3.2. Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ»	60
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Страховим компаніям, в умовах нестабільного економічного та правового простору України, на основі зростання вимог до платоспроможності страховиків, важко забезпечувати свою фінансову стійкість. Діяльність значної їх частини характеризується фінансовою нестійкістю, що пов'язано часто не стільки з нестачею фінансового забезпечення, скільки з хаотичністю управління ними та підходами до їх оцінки.

Задовільність стану фінансової стійкості страхових компаній позитивно впливає на підвищення довіри як потенційних клієнтів компанії, так і постійних користувачів страхових послуг. Це, в свою чергу, гарантує як розвиток безпосередньо страхових компаній, так і фінансового ринку в цілому.

Тому розробки підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній, які б давали об'єктивну характеристику і одночасно враховували індивідуальні особливості компаній та потреб потенційних клієнтів, залишається актуальною темою досліджень.

Проблемам вивчення поняття фінансової стійкості страхових компаній приділяється увага багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Поняття фінансової стійкості страхових компаній та методики її оцінки висвітлені в працях М.В.Балицької, О.О.Гаманкової, Н.М.Добош, О.С.Журавки, О.Землячової, В.М.Олійника, Н.В.Ткаченко, Л.В.Шірінян та багатьох інших.

Наголошуючи на вагомості результатів досліджень зазначених авторів, доцільно зауважити, що подальшого вивчення потребують практичні питання дотримання та удосконалення забезпечення фінансової стійкості страховими компаніями, виокремлення та оцінка елементів впливу на формування фінансової стійкості страховика.

Метою даної роботи є рекомендації з підвищення рівня фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ».

- У процесі написання кваліфікаційної роботи вирішуються такі **завдання**:
- розглянути поняття фінансової стійкості страхової компанії;
  - охарактеризувати теоретичний підхід до оцінки фінансової стійкості

страхової компанії;

- охарактеризувати аудиторський підхід до оцінки забезпечення фінансовою стійкістю страхової компанії;
- надати методичний підхід до оцінки фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ»;
- оцінити ліквідність та платоспроможність ПАТ «СК «АРХ»;
- провести аудиторську оцінку фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ»;
- охарактеризувати зарубіжний досвід підходів підвищення фінансової стійкості страхових компаній;
- надати рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості ПАТ «СК «АРХ».

Об'єктом дослідження процес оцінки фінансової стійкості страхової компанії.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають при операційної, інвестиційної та фінансової діяльності ПАТ «СК «АРХ» .

Методи дослідження. При виконання кваліфікаційної роботи використовувались наступні методи: метод теоретичного узагальнення при визначенні сутності, метод аналітичних коефіцієнтів, горизонтальний аналіз, аналіз абсолютних і відносних показників, зрівняльний аналіз при визначенні основних тенденцій динаміки ПАТ «СК «АРХ», Office 2021, Excel 2021 при проведенні моделювання, фінансовий аналіз рейтингових електронних журналів, двохфакторне регресійне модулювання при розробленні рекомендацій щодо майбутній фінансовій стійкості ПАТ «СК «АРХ».

Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з теорії страхового ринку; наукові та практичні дослідження з питань здійснення страхових операцій, законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність страхових компаній в Україні; звітні дані діяльності ПАТ «СК «АРХ»; науково-методична література; матеріали періодичних видань, дані Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра

складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи - 82 сторінки, 14 з яких - додатки. Основний зміст викладено на 62 сторінках, із них розміщено 22 таблиці, 11 рисунків. Список використаних джерел складається із 45 найменувань.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано тези «Економічна сутність дефініції «Фінансова стійкість страхової компанії»». *XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (25-26 квітня 2024 р.)*. Одеса. ОНЕУ, 2024.

ВИСНОВКИ

Підвищення фінансової стійкості компанії може бути досягнуто різними заходами, включаючи диверсифікацію страхового портфеля, оптимізацію тарифної політики компанії, перерозподіл прийнятих ризиків. Щоб забезпечити кращий регулятивний контроль за платоспроможністю страхових компаній, необхідно здійснити дві ключові дії. По-перше, впровадження змін для підвищення ефективності системи раннього попередження, яка зараз діє в Україні, та встановлення її обов'язкового та перспективного регуляторного статусу. По-друге, консолідація системи страхового нагляду відповідно до Директиви Solvency II:

1. Фінансова стійкість – комплексне поняття, яке охоплює ресурсний потенціал страхової компанії, її фінансовий стан, залежність від внутрішніх і зовнішніх чинників, здатність забезпечити ефективну діяльність, залишаючись платоспроможною. Фінансова стійкість стає ключовим критерієм планування діяльності, впровадження інноваційних технологій і відображає рівень ризику в бізнес-операціях.

2. Існує дві категорії методів, які використовуються для підтримки фінансової стійкості страхової компанії: загальні та спеціальні. Загальні методи охоплюють економіко-статистичні, економіко-математичні та експертні підходи, які використовуються в різних аспектах, таких як вибір інвестиційних можливостей і процес андеррайтингу.

3. Метою аудиту є оцінка достовірності та дотримання нормативно-правових актів і стандартів фінансово-економічної інформації, що надається суб'єктами господарювання. Це передбачає перевірку публічної бухгалтерської звітності, первинних документів та інших відповідних записів. У методі аудиту використовуються різні прийоми і методи дослідження предмета та об'єктів. До них належать аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, специфікація, класифікація, огляд, опитування, фактичний контроль, перевірка документів, тестування, аналітичні процедури тощо.

4. ПАТ «СК «АРХ» має достатній ступінь фінансової стійкості, однак має зниження ділової активності та не дивлячись на складну ситуацію в Україні має достатні ресурси для змін фінансового менеджменту. Крім того, потрібно відмітити, що не всі методики, розраховані в роботі підходять до ПАТ «СК «АРХ», у зв'язку з комплексними зовнішніми проблемами законодавства, зниження платоспроможності населення та підприємств, інфляційну складову та багато інших факторів.

5. ПАТ «СК «АРХ» має високий рівень ліквідності та платоспроможності, згідно нормативних значень та законодавства.

6. Згідно ідентифікаторів фінансової стійкості, робимо висновок, що ПАТ «СК «АРХ» у 2023 році має нормальний рівень фінансової стійкості, оскільки наш аналіз показав, що показники оцінювання функціональних видів стійкості перебувають в межах оптимальних значень, наявні резерви їх зростання, страховик досягає результатів у межах запланованих параметрів. Економіко-математична двохфакторна регресійна модель показує, що доходна частина у 2024 році можливо буде збільшення доходу ПАТ «СК «АРХ» на 124,7%

7. Страхова галузь в Україні наразі відзначається своєю відкритістю та зростаючим прагненням до участі у світовій страховій арені. Процес євроінтеграції зумовлює необхідність приведення українського законодавства до стандартів ЄС, зокрема у сфері страхових операцій. Це, у свою чергу, вимагає імплементації вказівок ЄС щодо фінансової стійкості страхових компаній як невід'ємної частини регуляторного нагляду на внутрішньому страховому ринку.

8. Платоспроможність страхових компаній в ЄС регулюється комплексним набором директив та заходів із впровадження, які охоплюють різні аспекти страхування, включаючи страхування життя, транспортне страхування, перестраховання, платоспроможність, бухгалтерський облік, електронну комерцію, страхові групи, страхове посередництво та ліквідація страховиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арич М. І., Говорушко Т. А. Теоретичні аспекти сутності управління фінансово-економічними результатами діяльності підприємства. Економічний аналіз: збірник наукових праць. 2012. № 11. С. 117-121.
2. Денисенко М.П., Зазимко О.В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт. 2015. № 10. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
3. Єпіфанова Є. І. Роль і місце аналізу фінансової звітності в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 23, ч. 1. С. 162-166.
4. Зарічнюк І. О. Управління як складова системи ефективного управління підприємством. Економіка, управління, фінанси: теорія і практика. Ужгород, 2014. С. 142-146.
5. Чернецька О. В. Внутрішні чинники у формуванні системи управління фінансовими результатами сільськогосподарських підприємств. «Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2014. №25(67). С. 146-151.
6. Бондаренко П.В., Щур В.В. Економічна сутність дефініції «Фінансова стійкість страхової компанії». *XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (25-26 квітня 2024 р.)*. Одеса. ОНЕУ, 2024.
7. Сосновська О.О. Елементи забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. *Економіка, фінанси і оцінки в XXI столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку*: зб. тез міжнародної науково-практичної конференції. 2017. с. 70-74.
8. Закон України «Про страхування»: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (Дата звернення 2.05.2024)
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від

28.12.2014 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19> (Дата звернення 28.03.2023)

10. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній (методологія оцінки та механізми забезпечення): дис. ... д-ра. екон. наук. Суми, 2017. 33 с.

11. Олійник В.М. Методологічні засади забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: дис. ... д-ра. екон. наук. Суми, 2016. 4–8 с.

12. Федорова Т.А. Страхування: підручник 3-є вид, 2016. С.1006.

13. Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І. та ін. Фінансова діяльність підприємства: підручник 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Либідь, 2016. С.384.

14. Шірінян Л., Бойко С., Толстенко О., Аналіз і прогнозування надходжень до Державного бюджету України від податку на прибуток страхових компаній. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2019. № 3(204). С. 56-64.

15. Підсумки діяльності страхових компаній за рейтинговим журналом про страхування та іншуртех "Insurance TOP" за 2023 рік URL: <https://forinsurer.com/files/file00750.pdf> (Дата звернення 2.05.2024)

16. Підсумки діяльності страхових компаній за рейтинговим журналом про страхування та іншуртех "Insurance TOP" за 2022 року URL: <https://forinsurer.com/files/file00735.pdf> (Дата звернення 2.05.2024)

17. Підсумки діяльності страхових компаній за рейтинговим журналом про страхування та іншуртех "Insurance TOP" за 2021 рік URL: <https://forinsurer.com/files/file00722.pdf> (Дата звернення 2.05.2024)

18. Підсумки діяльності страхових компаній за рейтинговим журналом про страхування та іншуртех "Insurance TOP" за 2020 рік URL: <https://forinsurer.com/files/file00703.pdf> (Дата звернення 2.05.2024)

19. Онищенко В.П. Рівень страхових виплат як показник розвитку страхового ринку України. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. Чернігів. № 43. 2017. 156–163 с.

20. Рябенко Г. М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. № 7. 2017. 208 с.

21. Антипенко Є. Підвищення фінансової стійкості підприємства. *Економічний аналіз*. № 9. 2018. 89 с.
22. Рудницька О.М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2700/1/19.pdf> (Дата звернення 2.05.2024)
23. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства. *Економіка та конкурентоспроможність підприємств*. Київ. 2015. С.105-109
24. Шумелда Я. Страхування : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Міжнародна агенція «Бізон». Київ. 2018. 384 с.
25. Юрченко Л. А. Фінансовий менеджмент страховика. Київ. 2017. 89 с.
26. Варгатюк, М.А. Аналіз і оцінка фінансового стану підприємства. *Вектор науки Львівського державного університету. Серія: Економіка та оцінки: наук. Журнал*. Львів. 2018. С. 33-36.
27. Годін, А.М. Страхування. Львів. 2016. 502 с.
28. Данилова, Н.Л. Сутність і проблеми аналізу фінансової стійкості комерційного підприємства. *Концепт: наук. Журнал*. 2016. С. 16-20.
29. Єфремова, П.І. Роль державного регулювання в концентрації капіталу в страховому секторі фінансового ринку. *Страхова справа: наук. Журнал*. 2018. С. 3-8.
30. Ковальов, В.В. Аналіз господарської діяльності підприємства: навчальний посібник. Київ. 2018. - 424 с.
31. Кужелєв М.А. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Економічний вісник університету. Збірник наукових праць вчених і аспірантів: наук. журнал*. Київ. 2016. С. 287-294.
32. Лаврентьєва, Л.В. Про платоспроможність як якісної характеристики фінансової стійкості страхової компанії. *Введення науки: наук. жур.* Харків 2015. С.57
33. Мосолова, Н.А. Механізм формування страхових резервів як засіб підвищення ефективності функціонування страхового ринку. 2016. - 15 (237). С. 96-108.

34. Нехайчук, Ю.С. Про особливості стратегічного планування в страхових компаніях. *Символ науки: наук. журнал*. Львів. 2016. С.126-134.
35. Огородова, М.В. Методика оцінки стійкості страхового сектора і її динаміки з урахуванням ризику фінансової діяльності страхових організацій: підручник. Харків. 2015. 542 с.
36. Садикова, Л.М. Модель оптимізації асортименту страхових продуктів: підручник. Харків. 2017. 309-313 с.
37. Совалєва, Н.А. Оцінки фінансовою стійкістю господарюючого суб'єкта: підручник. 2015. 98-114 с.
38. Солонина, С.В. Фактори забезпечення фінансової стійкості і платоспроможності страхової організації. *Журнал державного Львівського університету: наук. журнал*. Львів. 2018.С. 910-927.
39. Хэмптон Д.Д. Фінансові оцінки в страхових компаніях: підручник. Харків. 2015. 264 с.
40. Річна фінансова звітність ПАТ «СК «АРХ» за 2020 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/20474912/finances?current_year=2020 (Дата звернення 2.05.2024)
41. Річна фінансова звітність ПАТ «СК «АРХ» за 2021 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/20474912/finances?current_year=2021 (Дата звернення 2.05.2024)
42. Річна фінансова звітність ПАТ «СК «АРХ» за 2022 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/20474912/finances?current_year=2022 (Дата звернення 2.05.2024)
43. Річна фінансова звітність ПАТ «СК «АРХ» за 2023 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/20474912/finances?current_year=2023 (Дата звернення 2.05.2024)
44. Галь С.В. Дослідження чинників вибору страхової компанії. *Матеріали X Міжнародної науково-практичної студентської конференції магістрантів*. Київ. 2016. С. 236–237.

45. Галь, С.В. Дослідження чинників вибору страхової компанії. *Оцінки в соціально – економічних системах*: студ. конференції. Харків. 2016. С. 236–237.
46. Курок О.О. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. *Економічний вісник університету*. Львів. 2016. С. 557-560.
47. Пікус Р.В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. Київ. 2016. С. 6-10.
48. Ткаченко Н. В. Фінансова стійкість страхових компаній (методологія оцінки та механізми забезпечення). *Гроші, фінанси і кредит*: дис. д-ра економ. наук. Суми, 2017. 418 с.
49. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.1999 № 1496 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-п>. (Дата звернення 20.03.2023)